

INTERPELLATION 3/2005 rd

Kvaliteten på den grundläggande utbildningen

Till riksdagen

Kompetens är nyckeln till Finlands framtida välfärd och framgång. Högkvalitativ utbildning från förskolan och den grundläggande utbildningen ända upp till kompetens på spetsnivå är en garanti för vår nationella konkurrenskraft, vår framtida ryggrad. Nu är ryggraden hotad.

Den kommunala ekonomin har hamnat i en kris, och kommunerna tvingas spara i den allra viktigaste basala servicen. Ändå går regeringen in för att i år göra rekordartat stora försämringar i den kommunala ekonomin. Det bottnar i regeringens misslyckade försök att förbättra sysselsättningen. På grund av misslyckandet får kommunerna in mindre inkomstskatt samtidigt som deras möjligheter att tillhandahålla tjänster försämras.

Kommunernas ekonomiska svårigheter slår nu också hårt mot barnens och de ungas välfärd, eftersom de radikala nedskärningarna sätts in i den grundläggande utbildningen. Det handlar inte om någon kommunal nedvärdering av utbildning och undervisning. Tvärtom hyser de kommunala beslutsfattarna stor respekt för högkvalitativ undervisning och yrkeskunniga lärare. I stället har vi att göra med en omfattande nedmontering av den kommunala ekonomin. Det är tredje året i följd som regeringen ägnar sig åt detta.

Redan nu berörs hundratusentals elever och deras familjer men också lärare av skolbesparingarna över hela landet, både i de stora städerna och i glesbygden. Till exempel Helsingfors, Esbo och Vanda men också Åbo och Jyväskylä kommer att besluta om stora besparingar inom skolsektorn. I Karttula, Kinnula, Kolari, Kuu-

sankoski, Orimattila, Suolahti och Varkaus har lärarna erbjudits ett sparavtal.

De mest flagranta exemplen på besparingar har vi i att många kommuner överväger att ta till permitteringar av lärarna för att spara pengar. Några hundra personer bland lärarna eller annan undervisningspersonal är permitteringshotade bland annat i Kajana, Kärkölä, Toijala och Jämsä. Permittering är alltid en extrem åtgärd och visar bara hur stor nöden är i kommunerna.

Vår slutsats är att utbildning inte ligger i topp på regeringens värdeskala. Regeringens vägval kommer så småningom att ge utslag i en radikalt försämrad standard på undervisningen. Om och om igen fattar regeringen Vanhanen beslut som hotar att bli dödsstöten för en högkvalitativ grundläggande utbildning. För det första gick regeringen i samband med det senaste rambeslutet in för att strunta i den punkt i regeringsprogrammet där det sägs att besparingarna till följd av mindre åldersgrupper ska användas för att förbättra utbildningen. Det är oerhört att oppositionen ska vara tvungen att försvara regeringsprogrammet när den tar strid med regeringen.

För det andra drog regeringen ner på kommunernas anslag för undervisningen. Vid en genomgång av kostnadsfördelningen mellan stat och kommuner kom det fram att kommunerna har skött sig väl och satsat på skolsektorn, precis som de nya åtagandena kräver. När det var dags för regeringen att dra sitt strå till stacken och punga ut med sin lagstadgade del av de ökade kostnaderna, bestämde sig regeringen för att skjuta upp återbetalningen av sin skuld ända fram till nästa

regeringsperiod. Det resulterade i att kommunerna i år går miste om ungefär hundra miljoner euro i statsandelar till undervisningen.

Det lån som regeringen tillskansat sig uppgår till sammanlagt 502 miljoner euro, men under den pågående valperioden får kommunerna tillbaka ungefär hälften och den kommunala ekonomin kommer att må ännu sämre. Det går inte att motivera åtgärderna på något som helst sätt i ett läge då kommunerna behöver stödåtgärder från statens sida mer akut än någonsin tidigare.

Experterna, till exempel Lärarfacket och Kommunförbundet, är ense om att statens bidrag till de kommunala utbildningsutgifterna reellt sett har minskat från 57 till cirka 45 procent. Av allt att döma ska det här officiellt läggas fast som bestående praxis i samband med reformen av statsandelarna. Till detta kommer att kommunerna får ersättning för kostnadsökningar inom utbildningssektorn utifrån ett bristfälligt index. Det ställer till med problem inte minst för att kommunernas andel av finansieringen därigenom ackumuleras. De två senaste åren har också anslagen för anläggningsprojekt inom skolsektorn dragits ned med nästan fem miljoner euro.

En rikstäckande utvärderingsrapport om basservicen visar att de regionala skillnaderna inom den grundläggande utbildningen har ökat radikalt. I rapporten uppmanas staten stödja kommuner som inte längre kan dra in skolor, men inte heller kan tillhandahålla den lagstadgade grundskoleundervisningen till följd av sitt dåliga ekonomiska läge. Innehållet i rapporten borde tas på stort allvar också i regeringen, anser vi. Det är alarmerande att det så här klart och tydligt slås fast att alla kommuner inte kan fullfölja sitt åtagande att tillhandahålla basservice.

Kommunerna och också skolorna har hela tiden fått nya uppgifter utan att samtidigt få adekvata anslag. Det vore rättvisare om undervisningen samtidigt fick extra anslag på samma sätt som regeringen har gjort inom ramen för det nationella hälsovårdsprojektet.

De senaste åren har antalet barn med behov av särskilt stöd fördubblats. Problemen hopar sig inte minst i de stora städerna, där utbildningshu-

vudmännen ställs inför tuffa utmaningar när allt fler elever i snabb takt behöver specialundervisning samtidigt som skolorna har ett ökande antal elever med invandrarbakgrund och ett främmande modersmål.

I linje med de rikstäckande reformerna har eller ska alla skolor i hela Finland ha infört de nya läroplanerna och läroämnena, till exempel hälsokunskap, hösten 2006. Skolorna behöver nytt undervisningsmaterial och lärarna fortbildning om de nya läroplanerna ska utmynna i högre kvalitet på undervisningen. Det har skolorna inte råd med, så genomförandet av den nya läroplanen blir lika med noll. Den största kostnadsökningen har kommunerna haft inom elevvården, som de enligt den nya, mycket bra lagen är skyldiga att satsa på. När försämringarna kommer slag i slag, bristfällig elevvård, färre skolassistenter och större skolklasser, uppstår det allvarliga störningar i skolarbetet. Dessutom ökar risken för marginalisering och dåliga skolresultat bland eleverna.

Ett kapitel för sig är den snabba skrotningen av skolorna. Regeringen tänker driva igenom indragningarna av skolor genom att slopa skolnätets inverkan på priset per enhet, det så kallade småskoltillägget, i samband med statsandelsreformen i ett läge då kommunerna ändå är tvungna att fatta svåra beslut om att dra in skolor. I och för sig är det befogat att se över skolnätet om antalet elever minskar tydligt eller om åtgärderna kan motiveras pedagogiskt. Enligt utvärderingsrapporten om basservicen håller 168 kommuner på att se över sitt skolnät eller har åtminstone den typen av planer. Trenden är ett hot mot tiotusentals barn och deras välfärd när både skolresorna och skoldagen blir längre.

Vi kräver att regeringen tar problemen inom den grundläggande utbildningen på allvar och fullföljer sina förpliktelser gentemot kommunerna.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Har regeringen gett upp sitt löfte i regeringsprogrammet att använda de besparingar som uppkommer när åldersklasserna blir mindre till att förbättra utbildningen,

har regeringen för avsikt att sänka statens andel av kostnaderna för den grundläggande utbildningen från nuvarande 57 till mindre än 45 procent,

är regeringen medveten om att de pågående besparingarna inom den kommu-

nala skolsektorn resulterar i att skolor dras in, skolgrupperna blir större, specialundervisningen kommer i farozonen och att kvaliteten på undervisningen över lag försämras och

tänker regeringen vidta snabba åtgärder för att säkerställa en hög kvalitet på den grundläggande utbildningen och för att eleverna ska få sina grundläggande rättigheter tillgodosedda i landets alla kommuner?

Helsingfors den 1 juni 2005

Jyrki Katainen /saml
Eero Akaan-Penttilä /saml
Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Kaarina Dromberg /saml
Leena Harkimo /saml
Pertti Hemmilä /saml
Hanna-Leena Hemming /saml
Anne Holmlund /saml
Jyri Häkämies /saml
Marjukka Karttunen /saml
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Esko Kurvinen /saml
Jere Lahti /saml
Kalevi Lamminen /saml
Jouko Laxell /saml
Suvi Lindén /saml
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Olli Nepponen /saml
Tuija Nurmi /saml
Heikki A. Ollila /saml
Reijo Paajanen /saml
Maija Perho /saml
Lyly Rajala /saml
Paula Risikko /saml
Martin Saarikangas /saml
Petri Salo /saml
Sari Sarkomaa /saml
Kimmo Sasi /saml
Arto Satonen /saml

Timo Seppälä /saml
Juhani Sjöblom /saml
Marja Tiura /saml
Irja Tulonen /saml
Raija Vahasalo /saml
Jan Vapaavuori /saml
Ahti Vielma /saml
Jari Vilén /saml
Lasse Virén /saml
Ben Zyskowicz /saml
Martti Korhonen /vänt
Mikko Immonen /vänt
Annika Lapintie /vänt
Jaakko Laakso /vänt
Mikko Kuoppa /vänt
Matti Kauppila /vänt
Matti Kangas /vänt
Markus Mustajärvi /vänt
Kari Uotila /vänt
Pentti Tiusanen /vänt
Erkki Virtanen /vänt
Outi Ojala /vänt
Veijo Puhjo /vänt
Unto Valpas /vänt
Esko-Juhani Tennilä /vänt
Minna Sirnö /vänt
Irina Krohn /gröna
Anni Sinnemäki /gröna
Janina Andersson /gröna
Kirsi Ojansuu /gröna

IP 3/2005 rd — Jyrki Katainen /saml m.fl.

Rosa Meriläinen /gröna
Oras Tynkkynen /gröna
Jyrki Kasvi /gröna
Tuija Brax /gröna
Ulla Anttila /gröna
Sari Essayah /kd
Päivi Räsänen /kd
Kari Kärkkäinen /kd

Leena Rauhala /kd
Bjarne Kallis /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Raimo Vistbacka /saf
Timo Soini /saf
Tony Halme /saf
Anne Huotari /vänst